

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Markante facetten**Gedachten van een buitenstaander**

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Omdat naar onze mening in zijn schrijven de gedachtengang van duizenden buitenstaanders is weergegeven, voldoen wij gaarne aan het verzoek van inzender zijn overpeinzingen in ons maandblad op te nemen.

Verschillende opmerkingen geven blijk van onvoldoende diepgaand inzicht in de realiteit waar het betreft:

- de plaats, die moet worden toegekend aan wetenschappelijk (nog) niet erkende middelen en/of methoden als die worden gebruikt bij ziekte;
- de ernst van de gevaren, inherent aan het wetenschappelijk niet-verantwoorde gebruik ervan;
- de stellingname van de Vereniging tegen de Kwakzalverij als doelbewuste pressie-groep hiertegen.

Om deze redenen moge nader belichten van markante — voor het gemak van de lezers onzentwege gespacieerde — punten tot een verduidelijking van een en ander bijdragen.

voorlichting in een campagne over zoveel mogelijk media van het publiek een toewijzing van patiënten aan genezers alleen door de arts, die hiertoe ook voorbereid en opgeleid moet worden en tenslotte een systematische bestrijding van wetsoverteders in een nieuwe zin.

Ik hoop, dat u dit in uw blad wilt opnemen.

Bijvoorbaat dank, met hoogachting w.g. J. Wagenaar

I Er wordt te zeer uitgegaan van gelijk à priori met betrekking tot de werkzaamheid van alternatieve geneeswijzen.

Bij een welbegrepen gezondheidszorg wordt elk geneesmiddel en elke geneeswijze tot het therapeutisch arsenaal gerekend... mits wetenschappelijk onomstotelijk is bewezen, dat ze inderdaad tot heil van de zieke mens kunnen dienen.

Binnen dit kader kunnen voor verschillende ziekten meerdere middelen resp. methoden tot verbetering leiden. Uit deze mogelijkheden wordt bij de behandeling een keuze gedaan.

VERVOLG OP BLZ. 2

Zie hier het bewuste schrijven.

Utrecht, 20-11

Geachte Heren,

Ik heb no. 11 '71 van het blad van uw vereniging gelezen. Over het algemeen kan ik uw zorg voor de volksgezondheid wel begrijpen, maar m.i. wordt er te zeer uitgegaan van gelijk à priori met betrekking tot de werkzaamheid van alternatieve geneeswijzen. Liever zag ik, dat er stemmen opgingen om wat meer onderzoek te doen. Het is natuurlijk zo, dat er mensen gevaren lopen, maar volgens Bakker, De Haas en Tenhaeff is dit een kleine minderheid van het totaal. De meeste mensen zouden eerst, na gedurende langere tijd geen verlichting voor hun kwaal bij een arts gevonden te hebben, naar een genezer gaan. En van die mensen vindt dan 33% genezing en nog eens 33% verlichting (Bakker), waarschijnlijk voornamelijk en mogelijk alleen door zelfgenezing (zouden even goed zonder hulp van buiten genezen zijn) en door sug-

gestie. Je zou tenminste een gedetailleerd inzicht in de getalsverhoudingen moeten hebben en de daarin uitgedrukte aard van baat of schade om tot de konklusie te kunnen komen, dat we maar blindelings alles wat niet tot de officiële geneeskunde hoort, afwijzen. Een betere oplossing zou in dit geval nog zijn — om het goede te bewaren — een zeer grondige

CONTRIBUTIE 1972

Help mee in de strijd tegen de kwakzalverij-gireer snel uw jaarcontributie aan de penningmeester van onze vereniging te Amsterdam (postgiro 32237, gemeentegiro K 1672) en werf een nieuw lid! (Contributie zowel als abonnement f 10.—, voor studerende f 2.50).

Gedachten van een buitenstaander

VERVOLG VAN BLZ. 1

Wordt met deze keuze het beoogde resultaat niet bereikt, dan wordt een andere, een tweede — oftewel een alternatieve — keuze toegepast.

Eigen ervaring: een kind, lijdende aan longontsteking als complicatie bij mazelen, reageerde in het geheel niet op streptomycine, maar genas vlot na overschakeling op een sulfa-preparaat.

Wij gaan dus niet uit van: gelijk à priori, maar passen — waar nodig — wel degelijk een alternatieve geneeswijze toe.

De grote fout echter, die niet-ter-zake-kundigen maar à te vaak maken is, dat ze dit begrip — geheel ten onrechte — ook pousseren als van toepassing op een volkomen ongelijkwaardig iets, nl. op middelen resp. methoden, die wetenschappelijk niet erkend zijn en die, uit hoofde daarvan alleen al niet op één lijn met middelen uit het therapeutisch arsenaal mogen worden gesteld.

Waar bij erkende middelen moet worden gesproken van een alternatieve geneeswijze kan, bij gebruikmaking van (nog) niet erkende slechts de aanprijzing: alternatieve gezondheidsbemoeyenis gelden. Bij benutten van dit laatste moet wel terdege worden beseft, dat het gaat om een — vaak fatale — sprong in het duister.

2 Wat meer onderzoek doen.

Laat men wel beseffen, dat, als iemand pretendeert een nieuw middel of een nieuwe methode te hebben ontdekt, op hem — en niemand anders — de plicht rust het wetenschappelijk bewijs voor zijn claim te leveren.

Hij — en hij alleen — is verantwoordelijk voor de volledigheid en de juistheid van het onderzoek. Zijn resultaten zullen in elk opzicht toegankelijk moeten zijn voor onbevooroordeelde deskundigen, die ook in staat moeten worden gesteld om een eigen — onafhankelijk — nader onderzoek in te stellen.

Voorbeeld: het gedegen onderzoek door de Commissie Pekelharing, dat tot resultaat had, dat de onwared van de prestaties van z.g. magnetiseurs aan het licht werd gebracht.

Voor ons staat vast, dat een herhaling van een dergelijk onderzoek tot geen ander resultaat kan leiden dan een wederom afwijzen van strijkages als middel om bij zieken enig soelaas te geven.

3 Volgens Bakker, De Haas en Tenhaeff loopt een kleine minderheid van het totaal gevaar.

Op zichzelf is dit geen steekhoudend argument ten bate van welke — (nog) niet als doeltreffend bewezen — methode dan ook. Het kwade lot moet maar eens een bloedeigen kind, moeder of vader treffen, dan wordt er wel anders — geëmotioneerd — over het „heil” van dit soort gezondheidsbemoeyenis geredeneerd.

a. Dr. L. F. Bakker stelt in zijn — uitstekende — proefschrift het te zullen waarden onder bepaalde voorwaarden „hulp” van onbevoegden in te kunnen roepen. Maar... hij voegt daaraan toe, volkomen te beseffen, dat in de praktijk aan dit verlangen niet kan worden voldaan. Uit praktische overwegingen wijst hij derhalve dit optreden van een onbevoegde af.

b. De arts J. G. Haas ignoreert het feit, dat bij een — zeer onwetenschappelijk uitgevoerd — onderzoek van zijn „Stichting inzake het vraagstuk van paranormale geneeskunst en haar maatschappelijke betekenis” gebleken is, dat 14½% van degenen, die zich in vol vertrouwen bij een bepaalde magnetiseur hadden vervoegd, directe hulp van een arts behoeften.

Ware dit onderzoek volgens wetenschappelijke normen serieus doorgevoerd, dan zou zonder twijfel het percentage nog hoger zijn uitgevallen.

c. Over de mening van de heer Tenhaeff kunnen we kort zijn: daar hij geen enkele medische bevoegdheid bezit, moet hem een gedegen oordeel over welk resultaat van welke geneeskundige ingreep dan ook, ten enen male worden ontzegd.

4 De meeste mensen zouden eerst, na gedurende langere tijd geen verlichting van hun kwaal bij een arts gevonden te hebben, naar een genezer gaan.

Vergeet het maar rustig. Dit is — zoals zoveel andere beweringen van enthousiastelingen — een bakerpraatje, dat op generlei vaststaande basis is gegrond. Een paar verenigingen van onbevoegden hebben voor hun leden een „erecode” — sic, ja, ja, niets minder dan dat — ingesteld. Eén van de „voorwaarden” daarin is, dat de aangeslotenen niemand in „behandeling” mogen aannemen, die niet eerst een arts heeft geraadpleegd. Deze „voorwaarde” figureert — bij volkomen gemis aan doeltreffende controle — als een volslagen „schijnvertoning”.

Bovendien moet niet uit het oog worden verloren, dat — liefst 90% van

alle kwakzalvers NIET bij deze broeder-gemeenschappen is aangesloten. Dat betekent, dat àl deze ongeorganiseerden zich aan geen enkele „erecode” noch aan derzelve „voorwaarden” zal storen.

Het hele verhaal over niet als klant aannemen alvorens de zieke heeft verklaard reeds eerder onder behandeling bij een — echte — arts te zijn geweest, berust dan ook op de hoop van de pousseerders, dat daardoor voor de niet-verder-nadenkenden de waarde van de werkzaamheden van deze kwakzalvers komt vast te staan. Ook het begrip „genezer”, dat de promotoren claimen voor deze onbevoegden, heeft één en hetzelfde — voor ons doorzichtige — doel.

5 Van deze mensen vindt 30% genezing en nog eens 30% verlichting, mogelijk alleen door zelfgenezing en door suggestie.

Een willekeurige schatting, nog nimmer door een betrouwbaar statistisch onderzoek bevestigd. Wel staat — uit een groot Amerikaans statistisch onderzoek — vast, dat bij werkelijk zieken 35% eenzelfde resultaat ondervindt van een placebo (= nepmiddel) als van een — voor de ziekte doeltreffend — echt middel of van een echte geneeswijze.

Dit vaststaande, moet worden aangenomen, dat van degenen, die zich als een gelovige tot een onbevoegde wenden, zonder meer een nog hoger percentage zal menen verbetering te ondervinden. Tot deze Mekka-gangers toch behoort een aantal malades imaginaires, die door zelfgenezing opknappen, een aantal anderen van wie moet worden aangenomen door suggestibiliteit op het psychische vlak wat verlichting te ondervinden alsook velen, bij wie symptomen — als pijn, vermoeidheid enz. — weliswaar ogenschijnlijk verbetering suggereren, maar bij wie de — ten grondslag liggende — ziekte in het verborgene rustig blijft voortwoekeren.

DAAROM: gèen placebos noch ook placebo-mannetjes als surrogaat „genezers”.

6 Men zou een gedetailleerd inzicht in de getalsverhoudingen moeten hebben om tot de konklusie te kunnen komen, dat we maar blindelings alles, wat niet tot de officiële geneeskunst hoort, afwijzen.

Uit bovenstaande is al gebleken, dat we niet blindelings elke onbewezen stelling maar zonder meer afwijzen, maar dat wij — uit een oogpunt van welbegrepen gezondheids-ZORG — eisen, dat elke zieke een zo doeltreffend mogelijke behandeling

Gedachten van een buitenstaander *Kunstgebit te koop*

VERVOLG VAN BLZ. 2

kan krijgen. Dat betekent, dat wij in dit opzicht elke gok positief verwerpen en daarom elke andere dan een wetenschappelijk onomstotelijk bewezen therapie als een — groot — gevaar voor de volksgezondheid moeten betitelen.

Niemand weet van te voren wie ja dan neen behoort tot de „gelukkige” 35% die — vaak slechts ogenschijnlijk — baat kan hebben bij een onbevoegde, noch ook of hij ongelukkigerwijs niet zal behoren tot de 65% anderen, tot de gedoemden?

Laat een ieder dit wel beseffen alvorens een zieke aan te raden zich niet naar een arts, maar naar een kwakzalver te wenden. Meestal met het verhaal erbij, dat die man toch zo goed is omdat hij de achterlicht van de schoonzuster van de melkman ook tot zijn klanten mag rekenen.

7 De aangegeven betere oplossingen.

a. Een grondige voorlichting in een campagne over zoveel mogelijk media van het publiek.

Hartelijk accoord; maar dan moet die campagne worden verzorgd door een volkomen onafhankelijke instantie. Een instantie bovendien, waarin slechts deskundigen op het gebied van de volksgezondheid het voor het zeggen hebben. Deze instantie zou bij voorkeur het Staatstoezicht op de Volksgezondheid moeten zijn, maar dan moet door de Overheid aan deze tak van dienst een optimaal bemand — in kwalitatieve — zo goed als in kwantitatieve zin — apparaat worden toegevoegd.

b. Toewijzing van patiënten aan „genezers”.

Een zeer gevaarlijk voorstel, waarvan doorvoering onherroepelijk tot narigheden moet leiden.

De toewijzende arts kan niet verantwoordelijk zijn voor de daden van „zijn” „genezer”. Op momenten, dat de onbevoegde zich niet gecontroleerd weet door de arts, zal bij hem behoefte opkomen op eigen initiatief handelingen te verrichten; hij verbeeldt zich immers over „De GAVE” te beschikken.

c. Systematische bestrijding van wetsovertreders, in een nieuwe zin.

Wat de bestrijding betreft wederom van harte accoord. Maar dit behoeft niet te zijn een bestrijding van wetsovertreders in een nieuwe zin. Deze toch zullen er nooit komen om de eenvoudige reden, dat het totaal ondoenlijk zal zijn de grote groep onbevoegden in delen te splitsen en een gedeelte met een zekere „bevoegdheid” te begiftigen. Er zal nooit een modus gevonden worden waarbij met redelijke zekerheid van bepaalde lieden kan worden aangenomen, dat zij inderdaad over een zekere „gave” op het gebied van de gezondheidszorg beschikken. Er kan dus geen sprake zijn van het scheppen van een „bevoorrechte kaste”.

Zelfs in het zoetsappige rapport van de Commissie-Peters heeft men géén kans gezien een dergelijke graduatie uit te dokteren. Dat zegt voldoende voor de onmogelijkheid ervan.

Een effectieve bestrijding heeft reeds vanaf het ogenblik van afkondiging van de Wet op de uitoefening van de geneeskunst in de lijn gelegen. De Wet zelf biedt er voldoende gelegenheid voor, ja, vraagt er zelfs om. Maar de toenmalige Overheid heeft achterwege gelaten een — optimaal in kwalitatieve en kwantitatieve zin bemand-apparaat aan het Staatstoezicht op de Volksgezondheid toe te voegen, opdat deze — overigens uitstekend functionerende — instantie haar wettelijk voorgeschreven plicht ook in dezen naar behoren zal kunnen vervullen.

Om andere redenen dan die van een welbegrepen volksgezondheid is de Overheid er — helaas — tot op de huidige dag nog niet toe kunnen komen deze, zo voor de hand liggende, oplossing door de te voeren.

A. P. N. DE GROOT

OOK IN ARGENTINIË komt het voor, dat een tandartsrekening niet wordt voldaan. Een tandarts te Buenos Aires meende er echter iets op te hebben gevonden. Hij had voor een bewoonster van deze grote stad een mooi kunstgebit gemaakt, maar de rekening werd, ondanks herhaald aanmanen, maar niet voldaan.

De tandarts zette toen een kleine advertentie in de rubriek „Te koop aangeboden” in een van de dagbladen van Buenos Aires: „Ter overname aangeboden: een in goede staat verkerend kunstgebit, zo goed als nieuw; „muy barato” (zeer goedkoop!)” In de advertentie waren naam en volledig adres van de niet betalende gebruikster van het gebit opgenomen. De medische tuchtraad nam met een en ander echter geen genoegen omdat de tandarts hiermee zijn beroepsgeheim had geschonden.

Van de Moosdijk betaalde niet, leverde niet

HET WEENSE DAGBLAD Der Kurier is een van de concurrente creditoren in het faillissement van kruidendokter Van de Moosdijk. Het blad heeft in het geheel zes advertenties geplaatst — en kreeg geen cent. De advertentierekening van Van de Moosdijk bij dit blad is opgelopen tot zo'n kleine dertig mille.

De Kronenzeitung, een ander zeer populair geredigeerd Weens dagblad, was voorzichtiger en weigerde plaatsing van de vijf andere advertenties, toen de eerste niet prompt werd betaald. Er blijken honderden Oostenrijkers te zijn, die negentig gulden naar Nederland hebben overgemaakt voor de wonderkruiden, die Van de Moosdijk hen in het vooruitzicht stelde. Zij hebben nooit iets ontvangen...

HARVARD-HAARINSTITUUT GING OP DE FLES

DE N.V. HARVARD HAARINSTITUUT, die een tijd lang met grote advertenties de aandacht op zich vestigde, is failliet verklaard. Harvard Haar Instituut had in ons land vier vestigingen, in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag.

De vestiging in de Amsterdamse Van Baerlestraat is al aanstonds na een verkregen uitstel van betaling op 15 mei gesloten.

In tal van publicaties werd ongunstig over het Harvard Haarinstituut geoordeeld, waar men forse prijzen moest betalen, maar waar de resulta-

ten beneden peil bleken. De genadeklap werd toegebracht door de consumentenrubriek Koning Klant van de Vara. Deze rubriek liet in april een aantal ernstig teleurgestelde cliënten van Harvard aan het woord.

Zo vertelden enkele klanten over de weinig scheutige manier, waarop hun klachten over geleverde haarstukjes in behandeling werden genomen. Bleef de klant ontevreden omdat bijvoorbeeld het haarstukje los ging zitten of dat de betrokkene last van hoofdpijn had dan kreeg hij toch bijna nooit zijn geld terug.

Chinees acupunctuurfilmpje overtuigde artsen niet

DE ACUPUNCTUUR is nu wel gemeengoed geworden in de Nederlandse van de lezers onzentwege gespatieerde — punten tot een verduidelijking zal worden in de spreekkamer van de Nederlandse arts. Onlangs — namelijk op 25 november 1971 — heeft de VPRO een Chinees filmpje laten zien, waarin de nieuwste ontwikkelingen werden getoond van de acupunctuur — namelijk het ongevoelig maken van het menselijk lichaam bij operatief ingrijpen. Daarbij werden door assistenten enige acupunctuurnaalden in het lichaam draaiende gehouden. Tijdens de operatie verklaarde de patiënt zich prettig te voelen. Soms kreeg hij iets te eten!

DE OPERATIES LOGEN er niet om: een longoperatie, een galoperatie, een blindedarmoperatie, een maagoperatie, het wegnemen van de amandelen bij een jongetje. Voor de maagoperatie werden twee acupunctuurnaalden in de oorschelp gebruikt om de „narcose” tot stand te brengen.

Het was een Chinese propaganda-film, die wilde aantonen hoe men de acupunctuur wil verbeteren „in het belang van de revolutie en het volk”. Aanvankelijk moesten vier assistenten de naalden draaiende houden, later kon men bij operaties met minder toe. De patiënt kon direct eten, het herstel trad veel sneller in, zo werd verzekerd. Het was heel duidelijk, dat de patiënt volkomen bij kennis bleef en kalm en opgewekt de operatie onderging — die hij overigens dankzij een schermpje, niet kon zien. Vreemd was ook na de operatie de komst van toeristen, die de patiënt de hand gingen schudden.

Geloofwaardigheid

„IK HEB MOEITE met de geloofwaardigheid,” bekende arts Aart C. Gisolf, die als presentator optrad.

De medicus J. A. Heckman uit Hilversum verklaarde de film onmogelijk op zijn merites te kunnen beoordelen. Hij had in Baden-Baden een voordracht beluisterd van een Chinese arts uit Sydney in Australië. Deze had een reis gemaakt naar de Chinese Volksrepubliek. Hij bevestigde de narcose door middel van naalden, zelfs bij operaties van lange duur, maar een verklaring kon hij niet geven.

De arts G. D. van der Waarden, die op Timor, in het voormalige Ned. Indië voor het eerst met acupunctuur kennis had gemaakt en die het nu toepast voor het trekken van tanden, vond de film een wonderlijke geschiedenis. „Dat zou ik moeten zien.” Bij het trekken van tanden en kiezen had hij goede ervaringen. Hij geloofde dat de nabloeding dan geringer is.

Een trucfilm?

DE INTERNIST dr. J. Stork uit Amsterdam vroeg zich af of dit een trucfilm is of dat het echt is. „Hoe verkla-

ren we dit? Ik kan het niet.” Wel wilde hij op twee punten de aandacht vestigen. Ten eerste: de Chinezen hebben een andere pijnbeleving. Ten tweede heeft chronische opiumverslaving een lagere pijndrempel ten gevolge. Ten derde is al eens de veronderstelling geopperd, dat van te voren bepaalde stoffen zijn ingespoten, zodat de patiënt ook na de operatie geen pijn voelt.

Dokter Gisolf was van oordeel dat de betekenis van deze techniek voor Nederland van geringe betekenis is. „Wij beschikken over vrij goede en vrij betrouwbare narcosetechnieken.”

De heer Van der Waarden erkende dat hij voor het toepassen van acupunctuur bij het trekken van kiezen bij de geneeskundig inspecteur op het matje is geroepen.

Presentator Gisolf: Deze zaak ligt moeilijk.

Een der aanwezigen: 't Riekt naar kwakzalverij.

De heer Van der Waarden grinnkend: „Een van de mooiste combinaties, arts - kwakzalver”.

Dokter Heckman herinnerde aan de toepassing van electro-acupunctuur in Duitsland.

De man uit Londen

TEN SLOTTE KWAM de mogelijkheid van pijnbestrijding door middel van acupunctuur ter sprake. Dokter Stork vertelde dat hij de Londense acupuncteur naar Amsterdam had laten komen op verzoek van een aantal patiënten. Hij had een aantal patiënten geselecteerd, „waar ik niet veel voor kon doen”. „Jammer, maar ik ben niet onder de indruk van de resultaten”. Dokter Stork zag in de acupunctuur niet meer dan in massage — een fysiotherapeutisch middel.

De heer Van der Waarden meende dat de acupunctuur in China meer bij wijze van preventie werd gebruikt (dit in tegenstelling tot de zojuist vertoonde film, red. M.t.d.K.) en hij wees op de polsdiagnostiek, die de acupuncteurs toepassen.

Zijn collega Heckman vond dat de mening over zulke zaken naar zijn oordeel iets ten goede kantelt. Hij gaf te kennen, dat er bij de universitaire geneeskunde een aversie bestaat tegen opgebende wegen.

Geen wonderen

MAAR PRESENTATOR Gisolf meende dat er van de acupunctuur echt geen wonderen vallen te verwachten. „Stap dus niet in 't vliegtuig,” zei hij, zich richtend tot de kijkers. Hij vond wel dat de acupunctuur eerlijk verdient om bestudeerd te worden. Maar de Chinezen weten zelf, dat de Westerse geneeskunde verre te prefereren valt.

Bij het begin van deze uitzending kon men nog horen, dat toen de communisten in China in 1948 aan de macht kwamen er een half miljoen acupuncteurs waren. Het bleek onmogelijk die om te scholen. Men heeft toen maar de weinig talrijke Westers geschoolde medici zich de acupunctuur eigen laten maken. Er zit wel iets in, meende de heer Gisolf, die er op wees, dat de meridianen van de acupunctuur overeenkomen met die banen van de menselijke huid met een geringere elektrische weerstand.

In artikelen over de acupunctuur, die o.a. in programmablenden verschenen, zou men kunnen opmaken dat bij zijn blindedarmoperatie in Peking ook de Amerikaanse journalist James Reston een acupunctuur-narcose kreeg. Die veronderstelling is onjuist. James Reston werd op de in het Westen gebruikelijke wijze geopereerd, maar men paste acupunctuur toe om de pijn te stillen, die ontstond door gasvorming in de dikke darm na de operatie.

Kwakzalversrapport

HET RAPPORT VAN de Staatscommissie Peeters dat bijna twee jaar lang is blijven liggen, zal worden gepubliceerd. Deze beslissing werd door de regering genomen. In dit rapport zouden suggesties worden gedaan om de wet zó te wijzigen, dat onbevoegden, die de geneeskunst beoefenen, niet onder alle omstandigheden strafbaar zouden zijn. De commissie wilde alleen een strafbaarstelling, wanneer gevaar voor leven en gezondheid van de patiënt ontstaat. Intussen wordt het vraagstuk van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst door een nieuwe commissie bestudeerd. Deze staat onder voorzitterschap van de prof. dr. M. de Vreeze. Het kabinet heeft over de zaak nog geen standpunt ingenomen.

WILLEM VAN DE MOOSDIJK is kort voor Oudejaar geglijd op last van de curator in zijn faillissement. Hij had zich niet aan de hem opgelegde bepalingen gehouden.

Magnetiseur had 't aan de stok met Vestigingswet

DE VEERTIGJARIGE MAGNETISEUR J. S. uit Heeze, vroeger machinebankwerker, is door de economische politierechter te 's-Hertogenbosch veroordeeld tot f250 boete of 25 dagen hechtenis, waarvan echter 150 gulden of 15 dagen hechtenis voorwaardelijk, zulks met een proeftijd van twee jaar. Hij stond terecht wegens overtreding van het Vestigingsbesluit kleinhandel drogisterijartikelen, begaan in de periode van maart 1970 tot maart 1971. Voor eenzelfde feit is indertijd ook kruiden-„dokter” Willem van de Moosdijk veroordeeld tot een geldboete.

AAN HET VERSLAG in het Brabants Dagblad ontleen wij het volgende.

„U heeft dus bedrijfsmatig bepaalde geneesmiddelen verkocht zonder daartoe de vereiste vergunning te bezitten,” lichtte de politierechter op welwillende wijze toe aan de ontkenkend hoofdschuddende magnetiseur, nadat de officier van justitie, mr. J. van Mierlo, de zaak omstandig had voorgedragen.

„Is het u duidelijk?” vroeg de politierechter nog eens. Verdachte bleef hardnekkig „nee” schudden. „Het is mij nog steeds niet duidelijk, edelachtbare” . . .

„Nou, luister dan eens goed”, en mr. Wissmann legde beide armen rustig op de podiumtafel alsof hij een boeiend verhaal zou gaan vertellen. „U heeft geneesmiddelen verkocht die vallen onder de Vestigingswet Detailhandel. Dat mocht niet volgens die Vestigingswet. U verkocht die drogisterijartikelen, tabletten of zo, toch niet om er de ramen mee schoon te laten maken of iets van dien aard, maar om de betrokken personen van zekere kwalen af te helpen. Dat geldt derhalve het uitoefenen van een kleinhandel in drogisterijartikelen waarvoor u geen vergunning had.”

Eenhele mondvul

HET WAS TER verduidelijking een hele mondvul voor de politierechter, die continu al negen zaken had berecht.

Hij — de politierechter — had er al pratend een zo droge keel van gekregen, dat hij nu plotseling begon te hoesten.

„Ik moet bepaald ook die tabletten van u hebben,” merkte hij kuchend tot de magnetiseur op en hij liet zijn ogen kritisch even over de podiumtafel dwalen, als zocht hij naar iets hartigers dan het obligate en schriële glaasje water dat daar voor hem stond.

„Het is nooit mijn bedoeling geweest de Vestigingswet te overtreden, edelachtbare. Als ik geweten had, dat het niet mocht, had ik het zeker ook niet gedaan,” verweerde zich de mag-

netiseur, die voorts zei lid te zijn van de N.W.P.

Mr. Wissmann: „Ik ken vele politieke partijen maar niet de N.W.P. Wat is dat eigenlijk?”

Die brave N.W.P. toch!

EN DE RAADSMAN mr. J. de Wit, uit Rotterdam verduidelijkte, dat de N.W.P. een stichting is, namelijk de „Nederlandse Werkgroep Praktijzens”. Deze valt niet onder de Wet op de uitoefening van de Geneeskunst, ook niet onder de Wet op de geneesmiddelenvoorziening en al evenmin onder de Vestigingswet Kleinbedrijf. De stichting zet zich af tegen kwakzalverij. De erecode van de N.W.P. is alleen maar „patiënten” te nemen die door een arts verwezen worden naar een magnetiseur, een natuurgenezer. „U zult begrijpen, dat deze zorg heel erg delicaat ligt,” aldus mr. De Wit. De oud-machinebankwerker knikte instemmend.

De economische politierechter luisterde met open mond. „Dat is nu de eerste keer in mijn leven dat ik van die N.W.P. hoor en ik heb in mijn loopbaan toch al heel wat gehoord aan misdaden.” En hij keek schijnbaar verbaasd naar de officier van justitie wat die er wel van dacht. Mr. Van Mierlo scheen er, in gepeins verzonken, het zijne van te denken.

„Als ik een steek voel . . .”

Mr. WISSMANN GREEP de kans aan om er toch precies het zijne van te weten te komen. Je kon immers nooit weten. Daarom legde hij de rechterhand op zijn heup en terwijl hij daar zijn toga diep indrukte vroeg hij aan de magnetiseur: „Als ik hier nu een steek voel, dan kan een dokter mij, ten einde raad, naar zo'n natuurgenezer sturen?”

De magnetiseur spreidde zijn forse handen, waaraan wij de vroegere machinebankwerker meenden te herkennen, boven het hekje uit — iedereen keek aandachtig toe, alsof er een wonderbaarlijke seance op komst was — en zei toen (het was 'n povere anticlimax) op rustige toon: „Er zijn mensen die baat hebben. Wij staan ten onrechte in diskrediet. Als magnetiseur help ik de mensen zo goed mo-

gelijk. Ik betreur het dat deze zaak door de overheid nog nooit afdoende geregeld is.”

En de verdediger vulde aan: „Het gaat om het krijgen van erkenning. Er moet hier een wettelijke regeling komen.” De politierechter scheen diep na te denken terwijl hij strak voor zich uitkeek. En wat aarzelend kwam het toen: „Maar stelt u zich voor dat een magnetiseur nu bijvoorbeeld — ik noem maar wat — uitgeplozen touw gaat verkopen als middel tegen gordelroos. Dat kan toch niet! . . .

Verdachte glimlachte om zoveel misverstand. „Wij hebben een hele lijst van erkende en probate artikelen, edelachtbare.”

Politierechter: „Hoe word je nu eigenlijk magnetiseur? Is dat een opleiding of een natuurgave? Wat was uw vroegere beroep?”

Verdachte: „Machinebankwerker. Ik ben nu sedert plm. vier jaar magnetiseur. Ik ben dat, zonder meer en vaak met succes.”

Mijnheer overtrad de wet

Mr. WISSMANN BEGREEP dat, maar zei: „Goed, doch laat ons niet van de zaak afdwalen. Afgezien van die geheime krachten van de magnetiseur, heeft deze mijnheer toch iets gedaan wat niet mocht, namelijk de Vestigingswet overtreden. Daar gaat het om.”

De officier van justitie, mr. Van Mierlo wees er in zijn requisitoir op, dat hier niet aan de orde is het eventueel onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, maar uitsluitend de formele overtreding van het Vestigingsbesluit kleinhandel drogisterijartikelen. Dat is in de dagvaarding ten laste gelegd en ook duidelijk bewezen.

De verdediger, mr. J. de Wit, vond de zaak veel moeilijker dan de officier wel dacht. De door verdachte verkochte „homoeopathische middelen” vallen immers buiten de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, die daar niet voor geldt. Wel betreft het hier verkoop van geneesmiddelen in de zin van het Vestigingsbesluit.

Primair vroeg mr. De Wit vrijspraak en ontslag van rechtsvervolging; subsidair een boete van hooguit één gulden opdat deze zaak bij een hoger rechtscollege zou kunnen dienen om tot een principiële uitspraak te komen. Mr. Wissmann was van oordeel dat de raadsman ook punten aanviel en aanvoerde, welke niet in de dagvaarding aan de orde waren gesteld. Hij kon niet anders dan meegaan met de eis van de officier van justitie en vonnis te daarom conform.

Kwalijke reclame van „anti-tabak-propagandacentrum”

ONLANGS HEEFT de commissie tot handhaving van de Nederlandse code voor het reclamewezen het „Anti-tabakpropaganda Centrum” geadviseerd zijn reclame voor nicocortyltabletten te staken. Volgens de commissie is de bewering dat de tabletten de behoefte aan nicotine en de drang tot roken doen verdwijnen in strijd met de waarheid en daarmee met artikel 1 van de reclamecode.

Ook wordt deze reclame strijdig geacht met artikel 6 van de code die bepaalt dat het niet geoorloofd is te appelleren aan gevoelens van angst of bijgelovigheid zonder te rechtvaardigen redenen.

Het gebruik van de naam Anti-tabakpropaganda Centrum wordt door de commissie in strijd met de eisen van goede smaak en fatsoen genoemd. De naam wekt de indruk dat het hier om een instituut gaat dat zich de strijd tegen het misbruik van tabak ten doel stelt. „Uit de ingediende documentatie kan echter niet anders worden afgeleid dan dat het uitsluitende oogmerk de verkoop van nicocortyltabletten is,” aldus de codecommissie.

Uit het feit dat de commissie de antirooktabletten-leveranciers thans in het openbaar tot de orde roept, kan men afleiden, dat deze leverancier al eerder wegens zijn reclame-uitingen is veroordeeld, maar dat hij de adviezen van de codecommissie tot dusver in de wind heeft geslagen.

Toch heeft het jaren geduurd eer de commissie in actie kwam, want reeds in mei 1965, zeven jaar geleden derhalve, hebben wij de activiteiten van „Het Anti-tabakpropaganda Centrum” met zijn nicocortyltabletjes aan de kaak kunnen stellen. En reeds eerder (maart 1964) signaleerden wij het optreden van deze zakenman in Antwerpen, die via een postbusnummer in Roosendaal Nederland „bewerkt”. Hij gebruikte dan angstaanjagende advertenties in de zin van „Is het be- wezen, dat sigaretten de oorzaak zijn van longkanker?”, „Is het waar dat het seksuele vermogen van de

Ongelofelijk, wat die occulterik allemaal kon

DAGBOEKANIER VERTELT in Het Parool een ervaring van iemand, die zich tot hem wendde met het hieronder volgende relaas:

In zijn familie was een tante (om precies te zijn een zuster van zijn schoonmoeder), die al jaren leed aan reuma.

Natuurlijk kwam er een mevrouw, die over een kopje koffie met een mokkapunt heen uitvoerig wist te vertellen van een van onze gerenommeerdste kwakzalvers. Het was ongelofelijk wat deze occulterik allemaal kon. Hij nam je handen in zijn handen, deed zijn ogen dicht en zei wat je had. Of liever wat je mankeerde. Daar moest tante nou ook es heen . . .

De „schoonneef” verzette zich krachtig, verwees naar de baat, die artsen tante hadden geschonken, naar de toewijding, bekwaamheid en oprechtheid van de huisarts — maar tante wankelde. Mevrouw had het toch zelf meegemaakt, nietwaar . . . De occulterik had haar beide handen gegrepen en gezegd „U lijdt aan hoofdpijn”. En daar was mevrouw voor gekomen! Zij had nog een zakje kruiden mee gekregen ook. Voldoende voor een maand, elke morgen een kopje aftreksel.

Wat dat had gekost?

Na enige aarzeling: „Vijfendertig gulden.”

En het consult?

Na nog méér aarzeling: „Twintig gulden.”

Dit deed de deur dicht. Tante moest en zou — maar zij ging er na veel aandringen van haar „schoonneef” mee akkoord, dat eerst hij naar de

roker, die inhaleert, vermindert?”

Zeven jaar geleden kostte een kuur 70 gulden, waarvoor men dan 120 tabletten kreeg. Die natuurlijk geen zier hielpen om iemand van het roken af te brengen. Niet goed, geld terug — stond er ook bij, maar met kleine lettertjes viel ook te lezen, dat dit recht na veertien dagen verviel. En veertien dagen waren natuurlijk veel te kort om de moed al op te geven. Aldus dit „Propaganda-Centrum”. (red. M.t.d.K.)

kwakzalver zou gaan om hem te „testen”: „schoonneef” leed namelijk aan zulk een ernstige vorm van suikerziekte, dat hij dagelijks per injectie insuline moest hebben en alles wat hij at moest wegen.

Ik laat hem nu zelf aan het woord: „Ik zat met zes mensen in de wachtkamer van 's mans fraaie flat. Ik was de tweede. Hij schreef eerst al mijn persoonlijke gegevens op, maar vroeg men niet naar ziekteverschijnselen. Toen ging hij naar een stoel tegen de zijwand, waartegenover net zo'n stoel stond. Ik moest pal tegenover hem gaan zitten, met mijn knieën tegen elkaar tussen de zijne. Hij raakte mijn wangen aan met zijn wijsvinger, keek mij diep in de ogen en zei op besliste toon:

„Uw lever is niet in orde. U hebt daar pijn.”

„Ik heb daar géén pijn,” antwoordde ik naar waarheid.

„Ik bedoel, dat dáár de pijn vandaan komt, die elders in uw lichaam uitstraalt.”

„Ik heb nergens pijn.”

„Toch is uw lever niet in orde. Ik zal u kruiden geven.”

„Heb ik verder niets?”

„U bent verder volmaakt in orde, en over een maand zal uw lever beter zijn. U neemt elke dag een kopje . . .” Enfin, het was bij elkaar f 55.

Op aandringen van tante ben ik nog met mijn lever naar de huisdokter gegaan. Er mankeerde uiteraard niets aan.

Tot zover deze zegsman.

Tante is niet gegaan . . .

Wat zit er in mijn doos?

IN DE MEESTE verbanddozen zit niet wat erin mag worden verwacht. Dat konstateert de Consumentenbond na inspectie van de inhoud van een aantal „autoverbanddozen”, „huis-houdverbanddozen” en - voor de trekker bedoeld - „toeristendozen”.

De keurmerken van Roode Kruis, Oranje Kruis en/of E.H.B.O., die er soms op werden aangetroffen, bleken generlei garantie te zijn voor de inhoud. Ze waren óf nooit verleend óf lang geleden verleend zonder dat er ooit sprake van controle is geweest.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Bulter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerenden f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1872.

DRUKKERIJ SYSTEMA B.V.
Amsterdam

BLZ. 6

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.